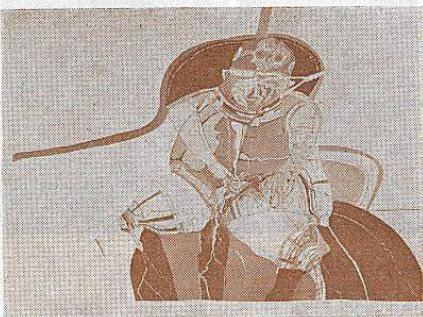

MOGUĆNOST STICANJA AUDIO VIZUELNE KULTURE

Ako konstatujemo da danas audio-vizuelni mediji, film i televizija, istiskuju literaturu, muziku, slikarstvo i sve više dominiraju u životu čoveka, a utvrdimo da je audio-vizuelna kultura svuda u svetu na nižem nivou od kultura pomenutih medija, onda smo došli do zastrašujuće činjenice, do apsurda koji se u svim društвima, manje ili više, već nepovoljno reperkuje objektiviziranjem u različita sredstva masovne manipulacije, ideološke, kulturne, ekonomiske.

Mogućnost zloupotrebe leži kako u davanju različitih značenja elementarnim sadržajima medija, autentičnim životnim priozorima snimljenim na filmsku ili televizijsku traku, u procesu montaže, tako i u psihološkim fenomenima identifikacije (film) i intimizacije (televizija), pomoću kojih se može prodreti do osjetljivih podsve-

snih mehanizama ljudske psihe. No, pošto isti ovi negativni aspekti mogu, dobrorno upotrebljeni, izazvati i snažne estetičke doživljaje, film i televizija istovremeno su i značajna sredstva humanizacije koja su i te kako značajna. U vremenu dinamičnog razvitka nauke, stalnih inovacija i izrazite tehnološke orientacije, podsećamo samo da su i film i televizija »čuda« tehnike, tempo života se intenzivira, sume neophodnih znanja povećavaju, čime klasične metode učenja automatski gube svoju efikasnost i zamjenjuju se novim. Kao važna sredstva edukacije u savremenoj školskoj nastavi i nastavi permanentnog obrazovanja najčešće se pojavljuju bas film i televizija. I saznanja o zbijanjima na različitim nivoima društvenog života i stalno kreativno učestvovanje u njima značajni su za stabilnost ljudske ličnosti i njen harmoničan razvoj, a najneopredniji način za kompletну informaciju je audio-vizuelni medij. Učestali direktni televizijski prenos i autentične filmske reportaže (snimljene skrivenom televizijskom ili filmskom kamерom) nesumljivo bi umanjili neke naše zablude o progresivnim mišljenjima, društvenim strukturama i njihovim vrednostima. Mehanička sposobnost fiksiranja života na samom izvoru i trenutnog prenošenja »od ovde na tamu«, doprinosi rušenju barijera različitih društava i kultura, a razbijanje telesnih (direktni televizijski prenos operacije srčanih mišića) i kosmičkih granica (ljudi na Meseču) dostiže u čovekovom doživljajnom svetu razmere fantastičnog, neverovatnog. Ali, bilo da se hoće da iskoreniti manipulacija, omogući brže sticanje znanja ili umetničkih doživljaja što većeg broja ljudi putem filma i televizije, mora se dostići neophodan nivo audio-vizuelne kulture. Moraju se upoznati: jezik slikovno-zvučnog pisma i njegova izražajna sredstva, kao i specifične, čulne, njima prenesene ideje, emocije, činjenice.

Osvrnetimo li se na jugoslovensku situaciju i potražimo li sve oblike aktivnosti na polju audio-vizuelne kulture, utvrđimo ne samo praznine, već i mnoge nedoumice u vezi s postojećim stanjem. Do pre nekoliko godina može da se evidentira samo rad amatera po kino-klubovima, uglavnom u većim gradovima, i periodična aktivnost nekog doma omladine ili radničkog univerziteta. Kino-amaterski pokret, formiran ne posredno u poratnom vremenu, uglavnom u okviru aktivnosti Narodne tehnike i sa akcentom na tehničkom aspektu filma, postao je neadekvatna forma već krajem pedesetih godina, kada iz njega izrastaju dve grupe, za nas danas značajnih filmskih stvaralača. U Beogradu se formira beogradска škola dokumentarnog filma (Makavejev, Pavlović, Babac, Rakonjac), a u Zagrebu oko Geff-a (Pansini, Petek). Nakon toga, teško se dà zabeležiti nešto značajnije, uglavnom zbog nemoći Narodne tehnike da ozbiljnije dopriene materijalno i organizaciono, menjava i rad amaterskih kinosaveza, a najviše zbog mačehinskog odnosa profesionalne kinematografije i opšte kulturne politike.

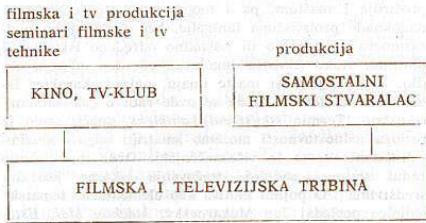
Tek pre nekoliko godina u centrima kao što su Ljubljana, Zagreb i Sarajevo dolazi do prvih ozbilnjih rezultata ranije formiranih inicijativnih grupa pedagoga u vezi sa uključivanjem filma u redovni nastavni plan i program u osnovnim školama. Posle više godina tavorenja na periferiji interesa prosvetno-obrazovnih institucija, film, istina na mala vrata, kao sastavni deo nastavnog plana i programa maternjeg jezika i književnosti, dobija svoj pravi status u društvu, ali ne i adekvatni prostor. Srbiji, sa pokrajinama, Crnoj Gori i Makedonijom ostaje još dosta borbe za ovakav rezultat, ne samo u prosveti, već i u nacrtima i konačnim verzijama pokrajinskih i republičkih zakona o kinematografiji. Iako se opomene koje iskazuju sledbenici permanentnog i svestranog obrazovanja, ne proročki sumnjuju, već egzaktno i ubedljivo, o brzom i sigurnom nestajanju svih društava koje nisu na nivou savremenih istorijskih procesa, ne shvate ozbiljno i u

vezi sa audio-vizuelnom kulturom, posledice bi mogle da budu dalekosežne.

Pošto smatramo da ni priznavanje filma i televizije statusa nastavnih predmeta nije dovoljno za postizanje neophodnog nivoa i tempa razvoja audio-vizuelne kulture, pokušaćemo da ukažemo na još jednu po stojeću mogućnost. Ona se krije u generalnoj reorganizaciji kino-amaterskog pokreta, tj. u prevazilaženju egzistiranja (trenutno vegetiranja) na nivou tradicionalnog shvaćenog kino-kluba kao nukleusa pokreta.

Budući centar za audio-vizuelnu kulturu morao bi, pored do sada u praksi jedino postojeće delatnosti kino-klubova koji produkuju filmove, da bude potentan i za seminarsku aktivnost tehničkog i filmsko-estetičkog karaktera, istorijsku, pedagošku, psihološku, kao i da obezbedi i praktičnu i teorijsku aktivnost u okviru ispitivanja televizijskih medija. Uz to, ne bi smela da bude zaboravljena ni činjenica da je sve više stalno aktivnih samostalnih autora izvan kino-klubova, koji poseduju tehniku i sami realizuju filmove, kao ni to da je kino-klub i te kako interesantan ukoliko je razvijen i u svojim direktno neproizvodnim delatnostima (kursevi, filmske projekcije, razgovori i slično). Upravo takav centar audio-vizuelne kulture sa kompleksnom delatnošću zadovoljio bi potrebe. Sastavni delovi bili bi: kino-televizijski klub i filmska, televizijska tribina. Kino-televizijski klub podrazumeva praktičan rad na filmu i internoj televizijskoj mreži, uz posedovanje filmske i televizijske tehnike, i organizovanje seminara tehničkog karaktera. Filmska i televizijska tribina nosilac je seminara, predavanja i projekcija o istoriji i estetici filma i televizije, aktuelnim i avantgardnim tendencijama (filmski festivali, teorijska pitanja). Njene važne aktivnosti još su: festivalske (organizovanje i učestvovanje na festivalima neprofesionalnog filma) i rad komunikacionog centra (razmena informacija putem štampanih tekstova, biltena, i interkomuniciranje centra).

Shema triadnog nukleusa i oblici aktivnosti novog pokreta za audio-vizuelnu kulturu:

seminari, predavanja, projekcije:

- istorija i estetika filma
- aktuelne i avantgarde tendencije
- festivalna aktivnost
- komunikacioni centar

Na kraju, važno je napomenuti da izvore finansiranja treba tražiti u komisijama Narodne tehnike (uglavnom za seminarski rad kino-televizijskih klubova i delimičnu kupovinu tehnike i opreme), u pokrajinskim i opštinskim zajednicama kulture (za aktivnost filmske televizijske tribine i kupovinu materijala i ostale opreme), i to samo za precizno razrađene projekte (ciklus predavanja i projekcija na temu »Noćne tendencije u filmskoj estetici«, ili za snimanje ciklusa televizijskih emisija na određenu temu).